

Відгук

офіційного опонента на дисертаційну роботу Любасюка Назарія Васильовича за темою: «Використання білково-вітамінно-мінеральної добавки Інтермікс в годівлі свиней» подану у спеціалізовану вчену раду Д 27.821.01 для прилюдного захисту на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.02 – годівля тварин і технологія кормів.

1. Актуальність теми дисертації. При виробництві свинини важливе значення має пошук шляхів підвищення продуктивності свиноматок, одержання від них генетично обумовленої кількості життєздатних поросят. А це залежить від забезпеченості їх необхідними поживними та біологічно активними речовинами. Однак, в сучасних умовах годівля свиноматок часто ґрунтується на концентратному типі раціонів при обмеженій кількості зернових інгредієнтів і згодовуванні їх в сухому вигляді. Збалансувати годівлю за таких умов досить складно, без застосування відповідних добавок. Тому дослідження в цьому напрямку актуальні.

Дослідження дисертанта були спрямовані на вивчення ефективності використання в годівлі свиней новостворених БВМД Інтермікс. Ці добавки мають «адресний» характер, тобто розроблені для господарств певного регіону, враховано хімічний склад місцевих кормів, генотип свиней (велика біла порода) універсального типу продуктивності), малоінгредієнтні зернові раціони, сухий тип годівлі, нормування годівлі за обмінною енергією – в енергетичних кормових одиницях, фази фізіологічного циклу свиноматок і т. п. Тому такий підхід до виробництва свинини в нинішніх умовах, безумовно, є актуальним.

Тема дисертаційної роботи є частиною комплексних досліджень кафедри годівлі сільськогосподарських тварин та водних біоресурсів Вінницького національного аграрного університету: «Розробка та вивчення ефективності використання нових біологічно активних добавок на основі ензимів у годівлі сільськогосподарських тварин», що виконується протягом 2013–2017 років у ВНАУ та ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького (як координуючої установи) під номером

державної реєстрації 01.08 U 006790.

2. Наукова новизна роботи. Вона полягає в обґрунтуванні позитивної ролі нових БВМД «Інтермікс» в годівлі свиноматок у різні фази їх відтворного циклу. Зокрема встановлено, що згодовування нових БВМД Інтермікс холостим, легко-, важкопоросним та підсисним свиноматкам сприяє: підтриманню показників крові в межах фізіологічної норми; підвищенню коефіцієнтів перетравності поживних речовин раціонів; збільшенню відкладення в тілі азоту, кальцію і фосфору; підвищенню багатоплідності на 10,8 %, великоплідності на 13,3 %, маси гнізда на 25,3 %, збереженості поросят на 8,69 %. Наукову новизну підтверджено патентом на корисну модель № 110773 «Спосіб підвищення відтворювальної здатності свиноматок».

3. Практичне значення роботи полягає в тому, що використання нових БВМД Інтермікс у виробничих умовах при обмеженій кількості зернових інгредієнтів, зумовлює збільшення практично всіх відтворних показників, а також підвищення рівня рентабельності на 15,7 % в порівнянні до базового варіанту. Практичне значення роботи підтверджено двома технічними умовами – БВМД Інтермікс для свиноматок і поросят, згідно яких за розробленими рецептами і оптимальними рівнями уведення окремих інгредієнтів можна дані БВМД успішно використовувати при промисловому виробництві комбикормів, а також повнораціонних зернових кормосумішей безпосередньо в господарствах.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій – полягає в тому, що наукова концепція, висновки і пропозиції виробництву виходять з результатів проведених автором науково-господарського та виробничого дослідів, виконаних згідно методики на достатньому науковому рівні. Використані методи досліджень відповідають сучасному рівню досліджень у зоотехнії. Дисертант застосував оптимальний спектр досліджень, який дозволив оцінити господарсько – біологічні, технологічні, аспекти роботи, виявити вплив згодовування БВМД на метаболічні зміни в організмі тварин. Згідно з поставленою метою і завданням, застосовані методи біометричної обробки. Тому ступінь обґрунтованості висновків і рекомендацій не викликають сумніву.

Кількість та об'єм публікацій відображає повний об'єм виконаної експериментальної роботи, а тому він достатній для проведення захисту дисертації. Зокрема, за матеріалами дисертації опубліковано 12 робіт, з них: 2 – у фахових виданнях, 4 – у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз даних, 3 – у матеріалах конференцій, 2 – технічні умови і 1 патент на корисну модель.

5. Загальна оцінка окремих розділів дисертації. Дисертаційна робота викладена на 173 сторінках комп'ютерної верстки, містить 30 таблиць, 1 рисунок, 50 додатків. В списку літератури приведено 202 джерела, з них 48 латиницею.

Щодо загальної структури дисертації, то вона відповідає вимогам. Після вступної частини, матеріал теоретичної частини відповідає темі роботи. Методи досліджень забезпечують досягнення мети і виконання завдань. В третьому розділі викладені результати експериментальних досліджень, проведених автором на фермі і в лабораторії. Це досліди на свиноматках з вивченням показників продуктивності, перетравності поживних речовин раціонів, балансу азоту, кальцію і фосфору, і т. п. при згодовуванні нових БВМД Інтермікс.

В четвертому розділі проведено порівняльний аналіз одержаних показників з літературними.

Завершується робота висновками і пропозиціями виробництву, додатками і списком використаної літератури, які викладені згідно вимог.

Приєднуюсь до висловленої думки автора, а також позитивно оцінюючи роботу загалом, вважаю необхідним висловити деякі загальні зауваження і побажання:

1. Якими інгредієнтами представлено білок в БВМД Інтермікс СС, ЛС і ПП, вміст його в цих БВМД достатньо високий і взагалі, на якій основі ці БВМД виготовлені?

2. Дослідження проведені на свиноматках великої білої породи, необхідно було б вказати якої селекції.

3. В роботі немає результатів порівняння споживання кормів свиноматками і поросятами на голову і на 1 кг приросту з додаванням БВМД і без БВМД, такі дослідження були б цікаві та корисні.

4. В тексті дисертації на стор.42 цитується, що балансовий дослід з вивчення перетравності поживних речовин раціонів проводився балансовим методом згідно з існуючою методикою, – не зрозуміло для якої групи свиней – свиноматок, чи поросят. Взагалі необхідно було б більш точніше описати саму методику постановки балансових фізіологічних дослідів і на свиноматках і особливо на поросятах – в яких клітках, як згодовували корми, як додавали БВМД, були чи ні залишки кормів, а якщо були як це враховували в подальших розрахунках?

5. Чому раціон свиноматок на 85 добу поросності (табл.3.5., стор.54) містив більше на 256 г від норми сирого протеїну, на 36,12 МДЖ обмінної енергії. В аналізі раціону (стор. 55) треба було це пояснити.

6. Не зрозуміло, чому на 85 добу поросності клітковини в раціоні свиноматок було менше норми на 187 г (стор.54), а на 110 день на 201 г більше (стор. 54). Поясніть, будь-ласка, з точки зору періодів поросності.

7. Не зрозуміло, чому коефіцієнт використання азоту від спожитого на 110 добу поросності свиноматок був суттєво вищим, ніж на 85 добу. Треба це було пояснити більш точніше в розділах дисертації (табл. 3.16., стор. 66).

8. На стор. 74. Здобувач пише як би від автора, а не від себе. Цитую – «У перші 12 тижнів поросності свиноматкам згодовують близько 2,5 кг комбікорму і далі по тексту – в останній місяць поросності тваринам згодовують комбікорм для підсисних свиноматок у кількості 3-3,5 кг на добу». Питання, згодовують чи згодовували?. Ви робите посилання, чи це Ви робили? Не зрозуміло.

9. За якою методикою проведені розрахунки економічної ефективності використання БВМД в дослідях? Не зрозуміло, враховували вартість БВМД в складі комбікормів в дослідях чи ні? Про це нічого не сказано, а в таблиці розрахунку економічної ефективності вартість БВМД не вказана.

Вважаю, що зазначені зауваження не є принциповими і не знижують наукової і практичної цінності проведених досліджень.

Загальний висновок. Дисертація Любасюка Назарія Васильовича є закінченою науковою працею, виконаною з використанням сучасних методик. В ній викладені нові дані щодо використання БВМД Інтермікс в структурі

малоінгредієнтних зернових раціонів для свиноматок в різні фази їх фізіологічного циклу і можуть бути використані в господарствах різних форм власності, які спеціалізуються на виробництві свинини.

Матеріали дисертації достатньо апробовані і опубліковані. Автореферат в повній мірі відображає основні положення дисертації. Сама дисертація написана державною мовою на достатньо високому науковому рівні. За формою, обсягом досліджень та змістом відповідає вимогам п. 9,11,12,13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567, щодо кандидатських дисертацій, а її автор Любасюк Назарій Васильович, на основі публічного захисту заслуговує присудження йому наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.02 – годівля тварин і технологія кормів.

Офіційний опонент –

Поліщук Анатолій Анатолійович,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, декан факультету технології
виробництва і переробки продукції
тваринництва Полтавської державної
аграрної академії

Підпис засвідчую
начальник відділу кадрів ПДАА

